

KANCELARIA SENATU
Kancelaria Ogólna

05. 11. 2020

nr RPW

29 926/2020 P

S. Roman

03980200398308
RPW/29926/2020 P
2020-11-05

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Kielce, dn. 30.10.2020 r.

PSZ.V.9421.335.2020

**Pani
Gabriela Morawska-Stanecka
WICEMARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Kancelaria Senatu
ul. Wiejska 6/8
00 – 902 Warszawa**

W odpowiedzi na pismo znak: BPS/043-16-563/20 z dnia 15 października 2020 r. dotyczące oświadczenia złożonego przez senatora Ryszarda Majera podczas 16. posiedzenia Senatu RP w dniu 14 października 2020 r., skierowanego do wojewody świętokrzyskiego Zbigniewa Koniusza, na temat działalności kontrolnej w domach pomocy społecznej i placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku prowadzonych w ramach działalności gospodarczej i statutowej, uprzejmie informuję, że sytuacja w poszczególnych latach (tj. lata 2016, 2017, 2018, 2019) przedstawia się następująco:

Ad 1/ Liczba przeprowadzanych kontroli w odniesieniu do placówek obejmujących opieką osoby starsze z podziałem na poszczególne kategorie placówek:

2016 rok – przeprowadzono **6 kontroli w całodobowych placówkach**, w tym 1 kompleksowa, 2 problemowe i 3 doraźne oraz **14 kontroli w domach pomocy społecznej**, w tym 6 kompleksowych, 1 problemowa i 7 doraźnych – **ogółem 20 kontroli**.

2017 rok – przeprowadzono **4 kontrole w całodobowych placówkach**, w tym 1 kompleksowa, 2 problemowe i 1 doraźna oraz **13 kontroli w domach pomocy społecznej**, w tym 3 kompleksowe, 7 problemowych i 3 doraźne – **ogółem 17 kontroli**.

2018 rok – przeprowadzono **3 kontrole w całodobowych placówkach**, w tym 2 problemowe i 1 doraźna oraz **11 kontroli w domach pomocy społecznej**, w tym 9 problemowych i 2 doraźne – **ogółem 14 kontroli**.

wiepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

2019 rok – przeprowadzono **3 kontrole w placówkach całodobowych**, w tym 1 kompleksowa i 2 problemowe oraz **10 kontroli w domach pomocy społecznej**, w tym 6 problemowych, 2 doraźne i 2 sprawdzające) – **ogółem 13 kontroli**.

Ad 2/ Rozpoznane nieprawidłowości w toku kontroli:

W skontrolowanych całodobowych placówkach stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- brak należytego porządku w pokojach mieszkalnych i pomieszczeniach dodatkowych do dyspozycji mieszkańców, nieprzyjemny zapach w placówce (np. moczu),
- niedostateczne zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców,
- brak zatrudnionych osób do wykonywania poszczególnych czynności (np. sprzątania), brak podziału zadań dla pracowników (np. opiekunka sprząta, opiekuje się mieszkańcami, prowadzi zajęcia terapeutyczne, itp.) w postaci zakresu obowiązków, procedury, grafiku czy harmonogramu,
- w aktach pracowników brak dokumentów potwierdzających ich wykształcenie i kwalifikacje,
- istnienie barier architektonicznych (np. schodów) uniemożliwiających poruszanie się mniej sprawnym mieszkańcom lub osobom na wózkach,
- nieporządek w dokumentacji mieszkańców, brak umów zawartych z niektórymi mieszkańcami na świadczenie usług przez placówkę lub nie uwzględnienie w umowie wszystkich zainteresowanych stron, np. mieszkańca czy członka rodziny,
- niezgodny z przepisami metraż pokoi mieszkalnych (zaniżony) w stosunku do liczby osób w nich zamieszkujących,
- serwowanie posiłków dla mieszkańców innych niż podanych w jadłospisie na dany dzień, nie podawanie jadłospisów do wiadomości mieszkańców poprzez np. wywieszanie ich na tablicy, za częste powtarzanie tych samych posiłków w jadłospisie dekadowym,
- brak harmonogramów pracy pielęgniarek, opiekunek,
- brak opracowanego planu dnia dla mieszkańców,
- ostatni posiłek (kolacja) podawany wcześniej niż o 18.00,
- tablice informacyjne na budynku i wewnątrz budynku nie zawierające wszystkich wymaganych zapisami ustawy informacji np. o rodzaju posiadanego zezwolenia czy numeru wpisu do rejestru,
- nie prowadzenie przez placówkę niektórej dokumentacji wymaganej ustawą typu ewidencja przypadków korzystania ze świadczeń zdrowotnych na terenie placówki,
- brak opracowanych procedur dotyczących pielęgnacji mieszkańców niesamodzielnych,
- brak aktualnych umów zlecenia dla zatrudnionych w placówce, w takiej właśnie formie, pracowników,
- zepsute lub nie funkcjonujące w placówce sprzęty i urządzenia,

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

- braki w wyposażeniu pokoi mieszkalnych typu krzesło dla każdej osoby, stół, szafka nocna,
- za małe zatrudnienie pracowników w danej placówce na umowę o pracę (zawierane były przeważnie umowy zlecenia),
- brak oświadczeń mieszkańców dotyczących wyrażenia zgody na przechowywanie dokumentów tożsamości w dokumentacji poszczególnych mieszkańców.

W skontrolowanych domach pomocy społecznej stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- nieaktualne lub pobieżnie opracowane procedury funkcjonujące w DPS dotyczące np. działania samorządu mieszkańców, przestrzegania praw i obowiązków przez mieszkańców, dokonywania zakupów dla mieszkańców itp., brak w ogóle opracowanych procedur,
- brak posiadania wymaganego standardem wskaźnika zatrudnienia personelu bezpośredniej opieki w stosunku do liczby mieszkańców i wobec tego włączanie do wskaźnika pracowników spoza zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, którzy mają przypisane obowiązki pełnienia roli pracowników pierwszego kontaktu i uczestniczą w szkoleniach dla personelu opiekuńczego organizowanych przez dyrektora,
- zatrudnianie pracowników socjalnych w zbyt małym wymiarze czasu pracy w stosunku do liczby mieszkańców (ustawowo ma być zatrudnianie w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych na stu mieszkańców domu),
- przyjmowanie nowych osób do DPS ponad liczbę miejsc jaka została określona w zezwoleniu wojewody na prowadzenie DPS,
- brak zawartych umów określających wysokość opłaty w domach pomocy społecznej niepublicznych prowadzonych nie na zlecenie organu jednostki samorządu terytorialnego przy istnieniu decyzji kierujących i ustalających odpłatność za pobyt mieszkańca w DPS wydanych na mocy art. 59 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, co jest niezgodne z art. 65 cyt. ustawy, bowiem do DPS niepublicznego nie prowadzonego na zlecenie organu jednostki samorządu terytorialnego, nie stosuje się art. 59 – 64 (dotyczącego wydania decyzji o skierowaniu i decyzji ustalającej opłatę za pobyt mieszkańca w DPS). W takich przypadkach stosuje się odpowiednio art. 61 – 64, z tym że wysokość opłaty za pobyt w takim domu określa umowa zawarta przez gminę z podmiotem prowadzącym DPS (tj. zgodnie z pkt 2, art. 65 cyt. ustawy),
- nieaktualne zapisy regulaminu organizacyjnego DPS dot. publikatorów ustaw, schematu organizacyjnego nieprzystającego do rzeczywistości czy dot. liczby miejsc w DPS,
- brak specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej w przypadku dyrektora niepublicznego DPS (ukończenie specjalizacji w zakresie zarządzania w ochronie zdrowia),

niepodlega

- braki w dokumentacji dot. realizacji założeń rozporządzenia w sprawie zajęć rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, głównie w zakresie dokumentacji prowadzonej przez poszczególnych pracowników (np. psychologa) oraz odpowiednich wpisów na temat rehabilitacji społecznej w indywidualnych planach wsparcia mieszkańca DPS,
- brak kwalifikacji w przypadku osób zatrudnionych na stanowisku instruktora terapii zajęciowej lub terapeuty zajęciowego,
- brudne ściany, zniszczone podłogi i drzwi z futrynami, nadające się do wymiany płytki i urządzenia łazienkowe oraz stare szafy,
- zapewnienie przez DPS podnoszenia sprawności fizycznej i aktywizacji ruchowej mieszkańcom, ale tylko i wyłącznie na podstawie zleceń lekarskich (czyli w ograniczonym zakresie),
- nieaktualny regulamin mieszkańców oraz nie organizowanie spotkań ze społecznością mieszkańców w celu przypominania im ich praw i obowiązków,
- stare lub bardzo stare zakresy czynności pracowników, posiadające nieaktualne zapisy (dot. podstaw prawnych, powierzonych obowiązków, nazw oddziałów DPS czy podległości służbowej) lub powierzone przez przełożonych, którzy już nie pracują w DPS,
- zbyt ciasne i niewystarczające w stosunku do liczby korzystających mieszkańców pomieszczenie przeznaczone do rehabilitacji,
- nieaktualne, wymagające korekty indywidualne plany wsparcia mieszkańca, polegającej na: ustaleniu planu wsparcia mieszkańca na dany rok kalendarzowy przez zespół terapeutyczno-opiekuńczy i wyłączania już zrealizowanych celów oraz ustalenia nowych celów lub innych form ich realizacji. Brak weryfikacji poszczególnych potrzeb z planu, w tym oceny funkcjonowania mieszkańca w DPS na koniec każdego roku kalendarzowego, na podstawie której formułowane są nowe cele planu lub inne formy realizacji dotychczasowych celów na następny rok. Brak również personelu odpowiedzialnego za poszczególne działania planu, a także określenia terminu ich realizacji.
- brak wymaganego wykształcenia w przypadku osób zatrudnionych na stanowiskach opiekunów,
- mało czytelne jadłospisy dekadowe oraz godziny wydawania posiłków podawane do wiadomości mieszkańców,
- brak szczegółowej procedury określającej kolejność wykonywanych czynności sprzątnięcia w pokojach i łazienkach mieszkańców,
- brak specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej w przypadku osoby pełniącej obowiązki dyrektora DPS,

niepodlega

- braki w wyposażeniu pokoi mieszkańców (brak krzesła, szafki, stolika) w stosunku do liczby osób przebywających w pokoju,
- za mały metraż pokoi mieszkalnych lub pobyt w pokojach 4-osobowych sprawnych mieszkańców (nieleżących).

Ad 3/ Liczba wydanych zaleceń, wniosków pokontrolnych, doniesień do innych organów na skutek stwierdzonych nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, w poszczególnych latach, wydano następującą liczbę zaleceń, wynikających ze stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień:

2016 rok – 15 zaleceń w placówkach całodobowych (6 kontrole), 41 zaleceń w domach pomocy społecznej (14 kontrole).

2017 rok – 10 zaleceń w placówkach całodobowych (4 kontrole), 29 zaleceń w domach pomocy społecznej (13 kontrole).

2018 rok – 14 zaleceń w placówkach całodobowych (3 kontrole), 19 zaleceń w domach pomocy społecznej (11 kontrole).

2019 rok – 3 zalecenia w placówkach całodobowych (3 kontrole), 12 zaleceń w domach pomocy społecznej (10 kontrole).

Ponadto, w trzech przypadkach (w domach pomocy społecznej) sporządzono wystąpienia do Starosty Powiatu prowadzącego dany dom pomocy społecznej dotyczące braku kwalifikacji osoby na stanowisku dyrektora domu pomocy społecznej.

Ad 4/ Zwięzła charakterystyka najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w placówkach świadczących całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku prowadzonym w ramach działalności gospodarczej lub statutowej należy niedostateczne zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, panujący nieporządek w dokumentacji mieszkańców, do prowadzenia której zobligowana jest placówka lub w ogóle brak niektórych dokumentów, np. ewidencji przypadków korzystania ze świadczeń zdrowotnych na terenie placówki (co właściciele placówek tłumaczą zasłaniając się tajemnicą lekarską). Kolejną nieprawidłowością jest zatrudnianie pracowników tylko i wyłącznie na umowy zlecenia lub w ramach wolontariatu, a bardzo rzadko na umowę o pracę.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w domach pomocy społecznej należy włączanie do zespołu terapeutyczno-opiekuńczego pracowników spoza zespołu, tj. nie świadczących bezpośredniej opieki nad mieszkańcami, aby spełniony był wymagany standardem wskaźnik zatrudnienia pracowników pierwszego kontaktu, określony dla danego typu domu pomocy społecznej. Spowodowane jest to brakiem środków na zatrudnienie wymaganej liczby

niepodległa

personelu pierwszego kontaktu lub brakiem osób chcących świadczyć pracę w takiego typu jednostkach jak domy pomocy społecznej: pielęgniarek, opiekunów, terapeutów zajęciowych, rehabilitantów. Kolejną nieprawidłowością jest brak wymaganego wykształcenia w przypadku zatrudnionych osób na stanowisku instruktora terapii zajęciowej lub terapeuty zajęciowego. Wszystkie pozostałe nieprawidłowości zostały opisane w punkcie ad 2/.

Ad 5/ Liczba przypadków opisanych w art. 57a oraz w art. 67 ustawy o pomocy społecznej.

W latach 2016 – 2019 w województwie świętokrzyskim nie było przypadków opisanych w art. 57a oraz w art. 67 ustawy o pomocy społecznej.

Ad 6/ Czy w związku z realizowanymi kontrolami wskazana byłaby nowelizacja obowiązujących regulacji prawnych, która wzmocniłaby skuteczność działań, a zarazem zwiększyła bezpieczeństwo osób starszych w placówkach?

Ostatnie zmiany w przepisach ustawy o pomocy społecznej (ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego Dz.U. z 2019 r., poz. 1690), wprowadziły bardzo istotne regulacje prawne szczególnie w placówkach całodobowych, takie jak wskaźnik zatrudnienia osób z określonymi kwalifikacjami, co pozwoli inspektorom kontrolującym wyegzekwować od placówek obowiązek zatrudnienia odpowiedniej liczby wykwalifikowanych pracowników.

Ponadto, skuteczność działań inspektorów kontrolujących placówki całodobowe i domy pomocy społecznej zwiększyłaby się w przypadku gdyby dwa zadania, należące obecnie do zadań wojewody (tj. wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie domów pomocy społecznej i całodobowych placówek oraz kontrola domów pomocy społecznej i placówek całodobowych), zostały rozdzielone. Obecnie sytuacja przedstawia się w ten sposób, że ci sami inspektorzy wydają zezwolenia na prowadzenie domów pomocy społecznej oraz placówek całodobowych i jednocześnie kontrolują te jednostki.

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Zbigniew Koniusz

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI